

розрахувати у причинах, через які така злочинна організація, як союз рус. народу, могла випливати на поверхню російського громадського життя і дійти до такого нахальства, щоб вимагати суду за державну зраду над головним представником того уряду, заходами й допомогою якого союз животіє.

Окремими прикладами оратор силкується встановити моральне обличчя союзу рус. народу, що є організацією, могутньою не своєю колективною волею й свідомістю поодиноких членів, а свідомою брехнею, обманом і підкупом, оснований на внігрітї з реакційності й темноти. Причина живучості союзу, на думку оратора, полягає в допомові згори й в тому, що його діяльність почасти кермує рада об'єднаного дворянства.

Розбираючись далі в суперечках між головним представником уряду й союзниками, оратор гадає, що уряд й союз—рідні брати. Вудучи органічно зв'язаними між собою, вони одночасно повинні звикнути з арени російської історії. На слова оратора, для всіх, хто бажає щастя Росії, ясно, що з злочинною й гидкою бандою, що веє себе союзом рус. народу, не може бути примирення. Йому повинно оголосити війну не на життя, а на смерть. Але союз цей зникне тільки тоді, коли зникне лад, який виходив Дубровіних, Маркових і їм подібних, коли зникне самодержавство, коли впаде монархія...

За останні слова Гегечкорі покликано до порядку.

Вечірні засідання.

У вечірнім засіданні перше слово бере граф Уваров.

Уваров зупиняється на фактичній безсилості союзників. На слова правих, союз має до 2.500 одиноків і кілька мільйонів членів. Де ж, у такій разі, грошей кошти союзу?—диркується оратор. В Саратові,—оповідає він,—зібрався якийсь союзники на засідання й хотів послати телеграму, але зібраві всього 40 коп. інші виділи мають усього по 3—4 члени, які сами служать і режисерами, й артистами, й публікою, а навколо них вештається тільки кілька душ хульганів. Оратор висловлюється за те, щоб запитання було ухвалено.

Ляхницький наводить цілу низку фактів для підтвердження злочинної діяльності союзників. На першій місці стоять єврейські погроми, з'організовані союзниками. А вбивство колишнього депутата Караваєва в Катеринославі? А погрози союзників на адресу Короленка? А напади в Одесі на багатьох людей? Ще багато й багато фактичних доказів наводить оратор.

Аджемов доповнює запитання ще рядом фактів. Він повідомляє, що на суді було встановлено, що Юскевич-Красовський, як член головної союзницької ради, посилає Ларічкіна й інших союзників на вбивства. Недавно, під час пропесу агента охорони Григорьєва, Дубровін, покликавши за свідка, сказав, що Юскевич-Красовський пораджував зброєю. Вияснює також, що голова союзницька рада переходила в себе Григорьєва.

Факти злочинності союзу,—кінчає оратор,—бевперечні. Він організує вбивства, він переходує злочинців, він робить доноси. Велике лихо вносить союз у російське життя, й чим швидше зникне ця злочинна організація, тим буде краще.

Федотов, сам колишній союзник, заявляє, що був знайомий з відомим союзником Девобрї й бачив у

нього багато зброї. Девобрї кавав Федотову, що союзникам вільно видається зброя.

В оборону союзників виступали: Шульгін, Марков 2-й, Саонов, Тімошкін, Замисловський і Березовський. Ніхто з них даліше звичайної в устах правих лайки не пішов. Ляно кадетів, "жидів", філіялців і взагалі всіх, хто не поділяє союзницького символу віри.

Докладчик Протопопов, ревюючи дебати, заявляє: комісії закидають, що вона не перевірила фактів, покладених в основу запитання. Але комісія запитань—не слідча комісія, хоча й вона багато де-чого непохитно встановила. Істнування бойових ватаг у союзників потвердив навіть Марков 2-й, але Дума не може вважати їх необхідними. Для оборони справедливості держави потрібна не мотива Немеїда, а Феїда. Коли культурні союзники тут на думській трибуні так казалися, то чого ж можна сподіватися од некультурних союзників, єдиним порядком яких служать помста й ненависть? Оратор од імені комісії знов вимагає, щоб запитання було ухвалено.

Після недовгих балачок запитання більшістю 131 проти 87 правих і поміркованих ухвалено.

ПО РОСІІ.

— Тягнуть до суду. Пані Стесель тянуть до суду за те, що вона вперто не хоче дати відомостей про 15.000 карб. Гроші ці опинилися у неї ось так. Ще перед війною в Порт-Артурі заснувалося квантунське добродійне товариство. Головою цього товариства була пані Стесель. Підчас війни всі інші члени товариства роз'їхались. Лишилася одна пані Стесель. Капітал товариства був чималенький—30 тисяч карб. Стеселева ж обмежила свою добродійну працю допомогою кільком двачкам-сиротам. Підчас облоги фортеці товариство не брало участі в допомові раненим та бідним—д-ка Стесель зреклася це робити. Після здачі кріпости Стеселева здала половину грошей товариства (15.863 р.) в Царську канцелярію відомства Царяці Марії. Друга ж половина лишалась у неї. Тепер квантунське товариство легалізувалося і поновило свою діяльність. Кинулось за грішми, а їх біг-має. Д-ка Стесель не хоче ні віддати грошей, ні дати рахунок—куди і на що саме вона їх витратила. Товариство й вирішило, коли д-ка Стесель зараз же не дасть потрібних відомостей—подати на неї в суд. (Р'льч).

— Справа соц.-революціонерів. В Петербурзі розглядаєся недавно справа псковських соц.-революціонерів, яких обвинувачують в убивстві пристава Соловйова та двох робітників. Справа ця така. В 1906 році з Пскова в село Кресті прийшло четверо робітників. Це були нелегальні революціонери, яких приєднали в Петербургу до місцевого одділу. Тут вони явилися на кооперативну квартиру. Псковські революціонери сховали їх на конспіративній квартирі, накававши нікуди не виходити. Через кілька днів завидуючий місцевим одділом учень хліборобської вищої школи Любомудров запросив приїзжих п'яти в лісок і спробувати там нові вибухові заряди. Пішли. Запалили вогонь. Коли раптом хтось почав стріляти, і двох з приїзжих було поранено, а других

двоє втікли. Ті поранені лишилися, і Любомудров вистрелив з револьєра добив їх. Двоє петербуржак втекло і добігло до Петербургу. Тут вони довідалися, що це їх послано було в Псков на смертну кару. В Петербурзі їх заповіднич вєрочивий партії Іван Федорович в провакації. Добився він од центрального комітету смертного присуду їм і послав їх у Псков. Псковськом ж одділові доручив виконати присуд. Згодом вияснилося, що пі четверо вкоили провокатори не були і товаришів не видавали. Іван Федорович мусів втікти з Петербургу. Тепер псковських виконавців присуду обвинувачують в убивстві двох робітників-петербуржак та ще й пристава Соловйова. Ті робітники, які врятувалися від смерті—свідками в цій справі. До цієї пори вони були на засланні в вологодській губернії. (Р. Утро).

— Не щастить союзникам. Союзникам ніяк не щастить. Один за одним являються все нові в'язники чорній сотні і стають за свідків в справі союзницької діяльності. Оце недавно до іотія влови покійного депутата Герценштейна, д-я Вебера, явився студент петербурзького університету д. Ф. і заявив, що він хоче бути свідком в справі убивства Герценштейна. Студент заявив, що він довго служив в газеті "Русское Знамя" і йому відомі всі секретні документи, які стосуються до цієї справи. Вебер одправив студента до прокурора. (Рус. В'д.).

— Рятуються. Союзники не сплять. Щоб захистити себе від виявленя, які подав бувший секретарь газети "Русское Знамя", вони роблять всі можливі заходи. І от на цього секретаря Прускова напало п'ять чоловіка. Це було саме тією годою, як д. Прусков їхав з відкриття пам'ятника Цареві Олександрові ІІІ-му. Д. Прусков не злякався і вдарив одного з напасників палицею по голові. Напасники не ждали такого і кинулись в бегство. (Р. Сл.).

— Стражники-розбишани. В костромській губернії скрізь стражники ходять в одязі козаків. Це дає їм змогу удавати з себе козаків. Ці стражники раз-у-раз чинять великі бешкети, калічать людей і ні ті, що потерпіли, ні навіть козаче начальство не можуть добитися на них кари. Так, на великій кінемемській мануфактурі два стражники, одягнені в козачу одязу, напали на робітників. Обидва почали бити одного з робітників по виду. Наробили крику. Надбїг городовий та сторож. Взяти козаків. Зібрався на товп. Повели. Через кілька сажнів козакі витягли шаблі і, загрожуючи ними городовому, кинулись тікати. Після цього козакі напали на священика й побили його. Хорунжий козачий хотів їх втихомирити—вони обрвали його. Ці бешкети все звертали на козаків мішевої сотні. Але ось недавно в місцевій газеті командир цієї сотні пише, що не все роблять те його козакі, а стражники, які також ходять у козачій одязі. На всі прохання козачого командира поскидати з стражників козачу одязу мішева адміністрація відповіла, що міністерству подобається, коли стражники ходять у козачій одязі. (Р'льч).

— Сучасний Плюшкин. Гоголівські типи—великі скарелішки—Плюшкини не перевелися ще. В Романово-Борисоглобському живе в своєму кам'яному домі—сама одна купецька дочка Вєтчинкіна, 80-літня баба. Про скарелішки її ходять цілі легенди. Говорять, що вона харчується за 10 коп. в день і, не вважаючи на свої літа, не держить

прислуги. Недавно стара заявила поліції, що в неї крадіа багато цінних паперів, грошей і т. и. всього на 20 тисяч карб. Коли поліція явилася на квартиру Вєтчинкіної для слідства, то страшно вразилася тим, що побачила. В застужених хатах смерділо чимсь неможливим. Трудно було встояти. Скрізь валялося сила всілякого непотрібного хахлаття. В тій світлиці, де живе хазайка, було кілька живих і четверо мертвих гусей. Останні вже засмерділися. Стара не виклидала їх—школа було. В будняковій була крамяница, до якої ніхто не заходив вже більше 15 літ. В ній лежав напів-гнилий крам. Покрадене добре зберігалось в комоді. Хто вкрав гроші—поки не відомо. (Рус. Слово).

— Сільська драма. Тихо і мирно жили в с. Ерматах, пермського повіту, молоді подружжя Корухніних. Непитуний, роботящий Корухнін працював на своєму новому господарстві, гарна жінка його поралася в хаті. Негарні чутки пішли по селу. Балакали, що "молодиця" любиться з Базаровим, хлопцем з того ж села. Довго Корухнін не вважав на поговорі. Кінець-кінцем він таки провів. Зібрався і поїхав на роботу в друге село. Сказав жінці, що вернеться ввечері. Сам тим часом вїхав за село і, прив'язавши до дерева коняку, вернувся до дому. Жінки не застав. Взяв під полу с'якуру й пішов шукати її. Якийсь п'яний сказав, що жінка в порожній хаті з Базаровим. Чоловик кинувся туди. Виламав двері і почав рубати. В розпалі посків він Базарова на шмакці. Жінка втіла втекти й сховатися. Довго чоловік шукав її. Не найшовши, пішов до "респрави" і заявив про злочин. Його арештували. (В. В.).

— Пошесте самогубств. Сімбирськ перебуває якесь пошесте самогубств. Більшість цих самогубств припадає на молоді—учні середніх шкіл. Всього за минулий рік було 6 самогубств. В осені застрілилося два гімназиста. Причина та, що розчарувалися в житті. "Ні для чого жити"—пише один з них в записці,—життя скучне і одноманітне". Змою самогубств не було. Зате весною розвелися. В апрілі кинулася в Волгу учениця випускного класу жіночої духовної школи. Причина та, що вважала себе нікчемною, невдатною до корисного, трудового життя. І виринувала. В маї в Волгу ж кинулася гімназистка. Воялася екзамєну. А оце недавно в земську лікарню доставили двох гімназисток, які напалися однеїтї есенції, щоб отруїтися нею. Причини невідомі. (Г. М.).

ПО УКРАЇНІ. У КИЇВІ.

— Трусї й арешти. Проти 27 мая з накауу київської охорони зроблено погороду цілий ряд трусів. Між иншим, порушено в д. № 26 по Рейтарській вул. Сергія Гаврилова, у котрого знайдемо де-що з нелегальної літератури. Гаврилова арештували. В д. № 25 по Великій-Васильківській зроблено трус у курєсткя П. Гінбург; в д. № 73 по Лукіянівському перевул.—у Івана Брусаяка і в д. № 10 по Кадетському шосе—у Василя Войка.

— Приїзд п. київського губернатора. Сподівається, що в понеділок, 1 іюня, до Києва вже приїде новий губернатор камергер А. Гірс.

— В воєнно-окружному суді 27 мая за робітничий напад на дім Юрчєвкї в с. Неполовцькому, уманського пов., засуджено Онуфрія Вабєєва на 8 міс. в тюрму, бо признали його вин-

ним тільки в тому, що, знаючи справжнім лиходійв, він не виказав їх.

— Новий декан юридичного факультету. Міністр народньої просвіти затвердив проф. В. Удїнпова на посаді декана юридичного факультету в університеті св. Володимйра.

— Учительський інститут у Києві. Є досить певна чутка, що київський учительський інститут, з якого мають виходити учителі для початкових шкіл міністерства народньої просвіти з осені вже буде одкрито. Поки-що інститут буде міститись в найманій квартирі, а далі буде поставлено власний дім на Лукіянівці, де город одвіл під його землю.

— В Лукіянівській тюрмі за останні два тижні трохи порідшало в'язнів. Тепер у ній сидить всього коло 1700 чоловіка, між иншим: до 300 засуджених на каторгу, коло 150 політичних та кріпостників, мало не 200 жєнщин і коло 15 засуджених на смерть.

— Голодний тиф. На протязі останнього тижня до київської губ. земської управи надійшли відомости про 94 випадки голодного тифу на Київщині. Пошесте цих зарєгистровано в 32 місцевостях по повітах: київському—де занедужало 30 чоловіка; васильківському—занед. 24; бердичівському—занед. 13; київському—занед. 10; черкаському—занед. 7; радомисльському та липовецькому—занед. по 4, і уманському—занед. 2.

— Конкурсова посада. Щоб замінити вільну посаду лікаря-директора городської Олександрівської лікарні, київська гор. управа має замір оповєстити конкурс. Є чутка, що охочі вяти участь в цьому конкурсі матимуть спрмогу подавати свої заяви про це тільки до 1 іюня цього року.

— Екскурсанти-студенти. 26 мая до Києва прибули екскурсанти студенти Дорпатського університету. Вони вже побували в місцевому горотському музеї, де дуже цікаві поясненя й вказівки їм давав д. Хвойко. Екскурсанти мають пробути ще де-кілька днів, щоб оглянути всі визначніші місця у Києві.

— Убиті трамваєм. Позавчора, ввєднь, біля Пуцї-Водиці трамвай наскочив на 75-літню бабусю Олену Науменкову. Вагон летів по городському лісі, а тут несподівано на колю вийшла Науменкова. Вагоновозачий задвоєнув і хотів спитати трамвай, але це йому не вдалося. Трамвай так і перелетів через бабусю. Нещасна навіть скрикнула не втегла. Тяжко покалічену її одвезли в Кирилівську лікарню і там через дві години вона померла.

— З Київщини. Дорожнєча. Страшна посуха, що стоїть вже який довгий час, нищить останні сподіванки на новий урожай і через те старий хліб, овес то що останніми часами дуже підскочив в ціні. Напр., у Васильківі цими днями ціна на овес піднялася до 1 карб. за пуд; пуд житнього боршана продається по 1 карб. 30 коп. Брак якихось пасовиєск шдівв пішу й на сіно. Велика дорожнєча на корм для скотини підбиває васильківських візників, котрі їздять до вакалу, попродали свої коні та купити в спілку автомобіля...

Тільки оце над вечір 23 мая пройшов дощик, який—сподівається—трохи підживить пашню. (К. М.)

— Продаж великого маєтку. Пані Муравйова-Апостол, з роду Терещєнкова, продає через крєстиянський поземельний банк мало-вільнянській сільській громаді свій маєток при с. Мала-Вільшанка, що за 16 верстов од г.

йому врадила. Рєвизор з Петербурга, що розкопав де-які секрети Антоана Антоновича, докопався і до його. Спасаячи себе, Павло Іванович записався у союз руссакого народа, навіть щось пожертвував на видання чорносотенної газети і росписки в тім не взяв,—то чим же справа скінчиться—трудно сказати.

Микола Васильєвич, слухаючи те, низько схилив голову, похитував головою і кавав ледве чути, про себе: "так, так... я ж знав... За що ж, за що ж вони так мучили мене, мордували мою душу?" Було йому тяжко; уста його скривилися в гірко-жалібну усмішку, на очах блиснули слези.

Вачив це Хома Григорович, моргнув мені на Миколу Васильєвича і, щоб розважити його, каже так жартовливо:

— А знаєте, де знайомий ваш Петрушка, камардин Павла Івановича.

— А де він?—тихо спитав Микола Васильєвич, підводячи голову.

— В літературу шельма подався!—засміявся Хома Григорович.—І в російську, і в українську увійшов, іма собі придбав і свій особливий "дух" туди вніс,—такий дух, що як не старяться його вивітрить,—та де там: так все й тхне брудним шматтям! А оце і в літературну критику чувствєся і навіть ученому профєсорові допомагає ваші твори редакувати. Оце в "Полному собраніі сочинєній" ваших, виданих під редакцією проф. А. І. Кариченкова, на сторінці 27-ї тома першого, де переказує ви оповідання моє про "Вєчир під Івана Купала" і де стоєть слова: "мужик проговняє кутяю",—там останнє слово Петрушка пояснив так мудро: "кутя—собака!" То ч не мудрий же в біса Петрушка! Відколи живу на світі, скільки переїв кутї на своєму віку, а ні разу й на думку мені не спадало, що кутя може мати ще спільного із собакою,—а він на тобі—та

Серед мертвих душ.

(Юбілейне оповідання пасичника Рудого Панацька).

(Київськ.).

Під'їздиво тимчасом до великого паладу. Огні горять. Злавимо з чорта.— От і приїхали!—каже Манілов.—Дозвольте просити вас завітати до нашої господи!—і так нам вчливо вклонився, приємно зігнувшись на один бік.

Входимо—галас, крик такий, що нічого не розберем. Сила народу, сидять напів-круги на дзвігліках і тяжко чогось сваряться проміж себе. Я спершу нічого не второпав, аж після вже почав доглупуватись. То, бачите, оті, що в осерєдку сиділи, ірспали якусь грамоту, та, мабуть, не абияку, бо сварка за неї йшла страшенна. Та отсе вони хотять її вирятувати! І от вже двічі вони з темною силою в дурня грали і обидва рази в дурнях осталися. То вся та темна сила як заверещить, як закричить, то наш пан Манілов, аж за вуха влявся.

Ушухлю трохи. Сів Манілов на дзвіглику, перед ним наче якийсь церковний аналойчик поставлено, немов би апостола збирається читати або казання говорити, а збоку—дівлюсь—сидять: полковник Кошкарєв, сваха Фекла Івановна, ексекутор Яєшніца, канцеляриот Іван Антонович, Кувшинєво Рилю. Сидить Манілов, обличчя його од приємности аж вилискується; подивиться праворуч—скаже: разинь, думєчка, ротик"; обернеться вліво—"вакрой, думєчка, ротик"; а просто перед себе погляне—то вже й нічого не каже, тільки мило вєміхається, аж очей не видно, та головою потакує.

Глянули ми ливоруч—аж там—Тарєс Вульба в Останом, Валабан, Вов-

тузенко, Черєвичєнко, Степан Гуска, Охрім Гуска, Микола Густий, Задорожній, Мєтєлиця, Писєренків скілька та ще багато инших старих знайомих; та тільки всі вони одяглися по новітньому,—ні шабель, ні кунтушів козачьких, а все сюртуки, піджаки, а то й просто—сіряки. А на місцях, де мали бути Кукубенко, Вартовий—було пусто.

Глянули на осерєдок—попереду всіх сидить старосвітський Оланєс Іванович,—той, що лявав Пульхєрію Івановну військовим походом, а вона йому не йняла віри. Поруч з ним на поважному місці сидів учений дяк—бакаляр Хома Григорович з окулярами на носі, ниточкою звязаними та воском заліплєними. Зрадів я дуже, побачивши Хому Григоровича, він те ж, почоломкались. Роспитую його.

— Така вже моя доля,—каже,—що все мущу горляною відбувати. То в нашій Диканській церкві на криласі, було, сам вичитую, бо хіба ті школярі—голопуцькі здатні як слід вичитати,—так і тут за фракціонного оратора раз-у-раз одбуваю. Всьому голова у нас, правда, Оланєс Іванович, але щось в останній час він уже почав старі пістолі та нову даустовку чистити,—то доводиться мені одному гортань надравати. Стараяся, і навіть іностранєць із Лондона і Парижа часом похвалює мене в "Новому Времени",—та трудно. Ох, Панаєс,—каже так чуло Хома Григорович до мене,—і чом ви не послушалися мене, не стали до виборів? Людина ви промовиста, то у-двох би ми тут з вами тяжкий труд діяли, а то в вашій совісті буде як у мене горлянка, лусне!

Жалко стало мені Хому Григоровича, бо я таки—не хотячи—його скривдив. Аж слєзза пройняла обох нас.

Поглянув навкруги—єге, та тут же

все самі знайомі. Он—Солопій Черєвич, той, що так боявся червоної свитки, а ще більше—своєї Хіври. Он—майор (а власне—колежєвський аєсор) Ковальєв, що був спершу без носа, а після остався з носом. Поруч з ним сидів надворний совітник Подколєсина (яке в одєтаві). Був тут і Іван Іванович разом із Іваном Микіфоровичом, і тут вони ніяк не могли помиритися, а про те все ж сиділи в одній компанії—хоч кожний і з краю. Попала сюди до компанії і Шпєвчєна тітка Василяса Капшаровна Пуцєвська (по списку значиться—Слиєсет Воробєй) разом із своїм племенником Іваном Федоровичом Шпєвчєном,—бо воно ж ще молода дитина! Підбивала Василяса Капшаровна і колежєску секретаршу Настасію Петровну Коробочку ставити свою канцелятуру під Катєрином Голубом, але Коробочці увірвалося і Катєрина Голуба роз'єнялили. Був тут і дід баптаник, той, що танцював на зачарованому місці і ніяк не міг дотанцювати до краю, а все з середини назад вертєвся, і знайомі його чумакі—і Максим, і Болячєк, і Пєчєриця, і Ковєляк, і Стєцько,—що разом з ним танцювали, та все на одному місці. Був і Плюшкин; приїздив він на дуже короткий час, бо потрібно було ока у власному господарстві. Тут і найбільше ділові люде фракції: Янкєль—з "Тарєса Вульба",—що склав нові устави дворянського та сєлянського банків, так, щоб можна було на користь дворянам знайдєвшєшу ціну проєрдації їх землі сєлянєам, та цпан—з "Сєрєчєнського ярмарку",—що, продавши їй шкапу й кузю, став капіталістом і заснував одразу три сєндікати—під протєкцією ліберального міністра та з чималою допомогою від казни.

Поздоровкались ми з усіма, як із старими анайомими. Та бачу—Микола Васильєвич когось очима шукає.

*) Див. "Рада" № 119.

Василькова. При цьому маєтку є росквітний парк, фруктовий сад і сила всяких будинків. Усю садибу оцінено на 60.000 карб. Селяне з Моголів-Вільшанки, київського пов., і з Великої-Вільшанки, васильківського пов., рішили скликати свої громадські сходи, щоб на їх обрані уповномочних клопотатися перед губ. земською управою, аби садибу цю закупили і повернули її на земську лікарню з санаторієм. До речі, там якраз нема ніде поблизу лікарень. Будинки маєткості майже не потрібують ніяких переробок і годяться під лікарню хоча й зараз. Але серед селян розійшлася чутка, ніби п-н Муравйова-Апостол хоче свою садибу пожертвувати міністерству хліборобства та державного майна, щоб одкрити там сільсько-господарську школу. Чи правда цьому — невідомо. (К. В.)

На висланні. Сільська громада с. Мовчанівки-Новофастівська, скверського пов., призначила на висланні своїх односельців: Тихона Павлюка, Парамона Попельнюка та Василя Капитанюка, обвинувачуючи їх в усіх злочинах. І справді ці „добродії“ не тільки крали на селі, а навіть декого підколювали. На видатки в справі їх вислання громада заплатила 90 карб. 27 сього мая приговор громади уже пішов у київське губ. присутствіє в справах селянських на затвердження. (Од власн. кор.)

З Волинні. Чорнотенці про Т. Шевченка. В ч. 764, од 26 мая с. р., „Почаївських Ізвѣстій“ уміщено портрет великого Кобзаря України і під ним підписано: Тарасъ Шевченко. Самий знаменитий малоросійській стихотворець“.

„Русские люди, а не жида“. При Почаївській лаврі єсть два величезні сади і третій за 2 1/2 версти од лаври на Скиту. Цей-року ці сади оддаються в оренду і раніш звичайно орендували їх євреї. Та ось почалися „союзники“ осяменувати і не хотять більш „жидівських“ грошей. В своєму лейборгані „Поч. Ізвѣстія“ вони оповіають, що почаївський „союз“ дуже, мовляв, заколотаний, щоб лаврські сади ваяли в оренду „русские люди“, а не „жида“. Во в попередні роки за ці сади „жида“ платили од 300 до 2000 карб., але цю-року... не додали по кілька сот.

З Поділля. Прохання євреїнок. Недавно оце де-котрі євреїнки з м-ка Вовківцєв, унідського пов., послали в Державну Думу прохання, щоб було змінено єврейські релігійні закони що до розводів, суворі правила яких звальються тільки на самих жінок. Вони прохаютъ признати за недійсною і незаконною шлюбну розлуку, коли цього забажає один чоловік через уповномоченого, а тимчасом це російський закон признає. Далі вони вимагають, щоб, коли занедаєє одно з подружжя на сохичну хворобу, здоровий мав право домогтися розлуки тільки, як приставить посвідчення од лікарів, що хвороба та невилічима. Прохання це єврейки склали після того, як побачили такі два факти з місцевого життя. Один молодий єврей поїхав в Америку, покинувши жінку й пятеро дітей без шматка хліба, і звідти почтою прислав жінці шлюбну розлуку. По закону Мойсея жінка вважається за розведену, коли бере в свої руки написаний їй слід по формі акт розводу, який передає їй хтось сторожливий, і чоловік має право знову женитися. А то один вовківцєвський єврей за дозволом рабина розвівся в своєму психічнохворобу жінкою і побрався з другою. Тепер перша жінка зовсім видужала, але як прийшла в свою хату до своїх дітей, то чоловік ще

лави. Голова було звісілася з лавки, в боки тяжко муляло. Сонечко вже високо піднялося і заглядало в вікна. Уже, видно, й обідня пора переїшла.

Встав я—увесь наче побитий. Входить стара—глянула на мене і з доктором головою похитала. Це вона мені, мабуть, за Москву все,—бо дуже не хотіла, щоб я туди їздив.

Сів я на лаву за стіл, підпер голову руками, закрав очі. Так і встала передо мною страдничка постать білого мученика. І наче знов вчулися мені слова його: „за що ж? за що ж?“ І справді, за що ж його так тяжко пошкіджено, коли усе так і доїє, як описав він?..

Ото ж посилаю вам, панове, свої робілейні спогадки. Надрукуйте їх у „Раді“, нехай у нас і по хуторах знають, як то нашого земляка шанували. Єге ж, надрукуйте. Хоч знаю добре, що будуть такі з старого сміятися. Во і в Києві завелися такі панічі, що канупером яблука пересипають,—то й скажуть: „приснилося ситим буржуїм!“ Воно така правда, що ми тоді поїїли та й випили в смак і до сходу, навіть і не сходу; так все ж як такі може таке приснитися? Я ж його, Миколу Васильевича, живого бачив, і всі давні знайомі його—живієньки,—або бачив їх на власні очі, або од певних людей чув. Хіба—хто малий був—то підріє, хто був в літах—постарівся, а де-хто нову оджу собі справив. Та йнакше й не могло бути, бо то ж—хвалити Бога!—більш півсотні літ прогую, відкопи ми їх знаємо. А воно каже: „приснилося!“

й тяжко побив її. (Р. У.)

З Чернігівщини. По тюрмах на Чернігівщині за-для арештантів заведено всієї роботи. Зараз ходять арештанти коло роботи сільсько-господарської; працюють на залізниці, по тартаках (лісопилнях) і ин., а в самих тюрмах працюють коло шевства, краветва, столярують, виробляють всякі річі з соломю, кісток і ин. Всі роботи арештанські йдуть під доглядом тамущих людей.

Гряд. 24 мая в пос. Климові, новозибківського повіту, вищав великий гряд, завбільшки з голубине яйце. Садки огороди пошкоджені; з західного боку шибки у вікнах мало де зосталися цілі. (Ч. С.)

З Полтавщини. Мало не щодня через Полтаву проїждять в Амурську область переселенці з Румини,—це „зарубіжні старовіри“. Тільки за три дні 16—18 мая пройшло аж 57 повнісеньких вагонів з румянськими переселенцями. Всього переселенців а 1 й до 23 мая через Полтаву пройшло 14 тисяч душ, не рахуючи ходаків. Де-котрі переселенці крім звичайної поклажі, як-то збіжжя, знаряддя всякого-ж-то, везуть з собою й свою худобу.

З наказу св. синоду полтавська єпархіяльна шкільна рада розсилає в усі церковно-парафіяльні школи на Полтавщині книжечку Н. Демчяньського „Грядкова культура хлібвощ“, видану протоєреєм Восторговим. Це щоб по ній заводили грядкову культуру хліба на шкільній землі. За краді успіхи що до цієї культури, як повідомляє „П. Г.“, школам видаватимуться від синодської шкільної ради особливі премії.

Справа про погром у Ромні. З 3 юня в г. Ромні одкривається сеія округного суду при участі ословних представників, яка має розглянути справу про роменський єврейський погром, що був в октябрі місяці 1905 р. Всього підсудних у цій справі 50 чоловік, а свідків викликається 168. Слїпчий матеріал обнімає аж 48 великих томів. Спершу в цій справі позивалась коло 200 чолов., але судова палата акт обвинувачення затвердила тільки 50 підсудням, як найбільш винним. Справа протягнеться певно до 10 юня. (П. Г.)

На селі. З лубенського повіту нам пишуть, що посуха, яка ось цілісіньку весну стоїть, дуже шкодить роготині. Огородники мало що й єсть через неї. Трава почала жовкнути. Битанні через приморозки пропали і доводиться їх знову насажувати, а тут спека. Тільки аж 26 мая випав перший за всю весну пунтий дощик. Люде великі надії покладають на його.

З Катеринославщини. До забастовки на катерин. заліз. 22 мая родичі засудженних за забастовку на катерин. залізниці подали до голови ради міністрів, воєнного міністра, голови Держ. Думи та в головний воєнний суд такі телеграми: „Чоловіки, батьки й сини наші засуджені торік в декабрі місяці в г. Катеринославі за те, що захопили катерин. залізницю. З ласки Царя велено дарувати засудженим життя й полегчити долю. Минуло мало не 5 місяців. Засуджені, нічого не видаючи, сидять в тюрмі, де лугує тиф та сила інших хвороб. Настають вакації, справа може затягнеться ще на кілька місяців. Благаємо допомогти, щоб як найшвидше дати край цій справі“.

23 мая в цій самій справі союз 17 октябрю з Катеринославу послав аналогічну телеграму до депутатів Державної Думи М. Родзянко, П. Каменський, М. Алексеєнка й до голови

Держ. Думи М. Хомякова. (Ю. З.)

З Харківщини. Тиф серед війська. „Русск. Вѣд.“ з Харькова повідомляють, що там тиф став ширитися серед війська.

З Херсонщини. Українська гулянка. В суботу, 30 мая, у Миколаїв в народному саду № 1 комітета тверезости одбудеться перша українська гулянка, яку впорядкає д. Козловський. Трупною С. Козловського при участі товариства „Просвіта“ буде влаштовано на тій гулянці українську виставу. (Н. К.)

Українці в Галичині.

Напасть на українську школу. В східній, українській частині Галичини, на превелике диво, єсть всего одна-одиночка чотирьохкласова народня школа з викладовою українською мовою в Глинявах. Та останніми часами, відкопи віде-президентом краєвої ради шкільної став д. Дембовський, почало капати, щоб викладову мову в цій школі змінити на польську. 12 (25) мая з Глиняв від Tow—a Szkoły Lud., де головує місцевий нотарь д. Станіслав Токарський, за його та д-ра Мендльовського намовою вийшла петиція до краєвої ради шкільної з підписами польських інтелігентів і євреїв, щоб перетворити глинянську школу на п'ятикласову з викладовою мовою польською. Українці ще 4 роки тому клопоталися, щоб їхню 4-класову школу перетворено було на 5 або 6-класову і зобов'язалися навіть допомогти в цій справі грошіми,—проте їм сказали, що поки що нема, мовляв, українських підручників за-для таких шкіл, але скоро тільки вони з'являться, бажання їхне буде задоволене. Воданні за те, що в глинянській школі може бути викладова мова тільки українська. В 1908—9 шкільному році записаних і учащих до школи дітей було: українців—350, поляків—75 і євреїв—188 (єврей хлопці мають свою школу фундації Гірта). Як що і єврейки зарахувати до поляків, то й ще українців буде на 87 більше. (Діло).

З Угорської Русі.

Розвиток хатнього промислу. Протягом минулого року мали угорські українці 17 промислових товариств, в яких аж 2.000 семей находили собі роботу коло виробу кошків, усіхсяк річей з дерева, коло ткацтва, вишивання і ин. Заробітку вони мали більш як 180.000 кор. Вироби ці робилися на готові замовлення, а серед покупців були державні інституції, залізниця, військ., господарські товариства, великі пани і ин. Замовлення збирає так зв. дирекція рутенської акції і ділить межі промисловими товариствами. Оце не то давно заснувалися ще такі товариства: в Ізі, Нягові, Кірві (коло Тіси)—для виробу кошків; у Броді—для дерев'яних виробів; у Вишні-Карааслові й Полянці для ткацтва гунів. Вєи вони од міністерства одержали потрібні машини та прилади. І щоб люде не сіпали коло роботи в темній тісній хаті, для цього при кожному товаристві будеться гарний дім; на такі промислові дом сього року дозволено 30.000 кор. державної заповомги. (Наука).

Українці на чужині.

З діяльності українського клубу в Харбині. Нам повідомляють з далекого Сібіру, що 13 сього мая в г. Харбині драматичний гурток місцевого українського клубу в залізничному збірній вюрдієв склякля; виставлено було комедію Г. Квітки-Основ'яненка „Шельменко-Денщик“. Після спектаклю йшли танці. На 16 мая признана була друга вистава—комедія А. Володського „Панна-Штукарка“.

Економічне життя України.

Ярмарок. Роговий ярмарок на Зелених саятах в м-ку Златополі, на Київщині, мину сього року яось вяло. Небагато було на ярмарку скоту, а через це й ціни на скот стояли високо: пара добрих волів продавалася за 260—280 карб., робочі коні йшли по 80—100 карб., а кращі—по 110—120 карб. На серпи, коси і т. ин. майже зовсім чогось не було попиту. Добре тільки торгували деревом на будови.

Земські заходи. При андріївській сільськогосподарській школі (в Полтавщині) в юні місяці одкриваються 15-денні курси для селян, що раніше скінчили початкові школи в кобеляцькому повіті. Головну увагу буде звернено на практичні заняття з поля сільського господарства.

Мустарний склад. Харьківське товариство сільського господарства взялось до організації у спільні з полтавським губ. земством пролажу в г. Харькові виробів кустарів з Харьківщини й Полтавщини.

Плоти на Дніпрі. В районі Києва по Дніпру проходить зараз по 15—20 плотів щодня, окрім лісових барж. Більшість плотів йде униз, щоб встигнути ще проскочити через пороги, та й попит на дерево на півдні зараз великий. До Києва поки-що пригнано коло 3000 капітальних дровняків. Цими дровами до Києва надійшло аж кілька партій готового сухого дерева на беринах. Дрова ці йдуть на пролаж і одразу ж збили значно місцеві ціни на дрова. Почали приходити до Києва й дровнякські пристані загалом стоять такі: на березові з берлин—26 карб.—26 карб. 50 коп. саж., вільхові—23 карб.—23 карб. 50 коп., соснові—17 карб. 50 коп., осикові—15 карб. 50 коп.—16 карб.

З робітничого життя. На русько-бельгійському доменному заводі в Нижне-Дні-

провську, на Катеринославщині, працює коло 500 робітників. Але через брак замовлення з 1 февраля сього року почали робити тільки 4 дні на тиждень. Так на цьому ще не скінчилося. Недавно зменшено росітний мало не на половину. Робітників, протестуючи проти того, були забастували. Тоді адміністрація запропонувала одробити 2 тижні по старих росітниках, а там, мовляв, видно буде. Є чутка, що приїде комісія робити ревизію, чи дає завод який прибуток, чи проробляє. Як що завод не дає користі, то його буде закрито зовсім і робітників розітшають.

В вагонних майстернях у бляшаному цехові зовсім немає роботи. З початку хотіли зменшити штати, але потім рішили попереодити зайвих робітників на всякі роботи по інших цехах, а в бляшаному зостанеться 5 чоловік самих старих робітників. Усіх робітників у цьому цехові 26 чоловік.

Каса дрібного кредиту губернска й повітова, одкриті земством в г. Харькові, потроху все розвиваються й розвиваються. Повітова земська каса бере вклади на доїст великі суми від одної людини, більш як 10 тисяч карб. За вклади в земських касах платиться більший процент, ніж в інших харківських кредитових інституціях.

Забастовка. 25 мая у Києві забастувало 60 столярів у підрайчика Г. Плотника, що працювали на будові дому Демченка на розі Миколаївської та Ольгинської вул. Столярі виставили домагання, щоб збільшено було заробітну плату на 30%, зменшено робочий день і ин. Підрайчик згоден збільшити плату на 10%.

Кінець забастовки. Забастовка у Шлеймовича по Нестеровському пр. у Києві вже закінчилась. Всі домагання задоволено. Робітникам заплачено і за час забастовки.

Розвиток діяльності сільських кооперативів. Де-котрі сільські потребительські крамниці на Поділлі, як от Капустинська, заводять у себе пролаж дощок і иншого дерева, на що по селам не аби-який попит. Що ж до хліборобського знаряддя і насіння, то більшість сільських кооперативних крамниць так саме має замір в далекому часі завести їх у себе. Багачко потребительських крамниць висловились за те, щоб крім музи завести у себе великий пролаж і збіжжя.

ТЕЛЕГРАМИ

(ї останні вісти з газет.)

Державна Дума.

ПЕТЕРБУРГ, 27. 121 засідання Державної Думи починається в 11 год. 20 хвилини. Головою — князь Волконський. В ложі міністрів—міністр фінансів, обер-прокурор найсвятішого синоду та товариш міністра народньої освіти—Георгієвський. Читається список чергових справ, в числі яких заява 40 членів Думи про запитання міністрів внутрішніх справ та головноуправляючому землеустроєвством про видання генерал-губернаторами туркестанським, півд.-амурським та іркутським часових правил про рибальство, що виходить за межі уповноваження, наданих цим губернараторам.

Ковалевський докладає головні тези законопроекта про асигновку коштів з казни на заснування при міністерстві народньої освіти шкільно-будівельного фонду. Шкільне будівництво—це грунт для заведення загальної освіти, бо безпомешкання неможливе ніяке навчання. Фонд буде зватися фондом імені реформатора Росії Петра І, який вперше широко поставив справу народньої освіти. Докладчик закликає Думу так же само дружно й одностопно, як комісії в справі народньої освіти та бюджетна, ухвалити такий законопроект: 1) асигнувати при міністерстві народньої освіти шкільно-будівельний фонд для видання субсидій та позичок на шкільно-будівельні потреби; 2) асигнувати з коштів казначейства в 1909 році один мільйон карбованців для видання з цього фонду позичок; 3) видати з казначейства в 1910 році три мільйони карбованців на видання позичок та три мільйони—на субсидії; 4) встановити, починаючи з 1911 року, в порядку роспису, розміри кредитів, потрібних на побільшення шкільно-будівельного фонду. (Опідсєжкі в центрі).

Діяльність уряду та адміністрації.

ПЕТЕРБУРГ, 27. Головним доглядачем за порядком в Полтаві підчас святкування ювілею призначено товариша міністра внутрішніх справ Курлова.

„Нов. Русь“ повідомляє, що один з членів синода готує адресу союзникам від імені церкви.

Воронцов-Дашков виїхав до Петербургу і вже більш не поїде на Кавказ. Кажуть, ніби помішником кавказького намістника буде призначено Рухлова, а на місце Рухлова—Немішяєва.

Зроблено приказ обмежити в майбутньому шкільному році прийом євреїв до всіх вищих шкіл трьома процентами, вираховуючи норму не відносно до тих, що вступитимуть, а до загального числа студентів. Одно слово, по де-яких вищих школах зовсім не буде євреїв.

Кабінет міністрів затвердив зменшення плати за деревляку тих періодичних видань, що коштують річно від 4 до 5 карбованців.

На посаду директора департамента поліції певне буде призначено віце-директора Зуєва.

Рада міністрів в юні має розглянути новий університетський статут. Рада міністрів розглянула пропо-

випі міжвідомствених нарад, що відбувалися під проводом Чистякова та Бебера, в справі правил про те, які в законодавстві справ воєнного та морського відомств належать до безпосередньої подачі на затвердження Царя в порядку статі 96 державних законів.

ОДЕСА, 27. Рада університета визнала за можливе доручати виклада обов'язкових дисциплін приват-доцентам.

Почетитель учебної округи, вважаючи на часті самогубства учнів, запропонував директорам шкіл вжити всіх заходів, щоб з'ясувати причини, через які часто навіть вовсім малоліткі кінчають своє життя самогубством.

В Фінляндії.

ПЕТЕРБУРГ, 27. Сейм виготовляє резолюцію, в якій має заявити про зламання закону та нагадати, що права і привилєї фінського народу урочисто визнано Олександром І, який запрягався за себе й своїх нащадків оберігати ці права в будучині.

Судові справи.

ПЕТЕРБУРГ, 27. Товариш прокурора робив в справі Гердештейна допит у Веріго, бувшої кватирної хазяйки Прусакова.

НОВОЧЕРКАСЬК, 28. В справі про крадіжку воєнною вартою з оружяного казначейства в станції Костянтинівській 5550 карб., воєнний суд присудив привідцю організації до каторги на 6 років, двох козаків—на 5 літ, 2-х — на 3 в половиную рок і одного—на 1 рік та 4 місяці до арештанських рот, 2-х — на 30 днів до арешту та одну жінку на 8 місяців до тюрми.

Напади та вбивства.

БАКУ, 28. Втора невідомі вбили в Балаханах, вдень трьома вистрілами з револьвера управителя промисла Марвоєва—інженера Борисова та його визника. Вбивці втекли. На Борисова й раніш було зроблено замах, але без наслідків. Затримано по підозрінню кілька чоловік.

За кордоном.

МАРСЕЛЬ, 28. Зарєєстровані моряки зробили постанову вдатися до морського міністра з проханням про те, щоб було скликано вищу навігаційну раду, яку буде обрано посередником в конфлікті, і постанову якої буде негайно санкціоновано міністерським декретом.

БЕРЛІН, 28. Втора вранці почалися автомобільні гонки Вреслав-Будапешт-Відень-Мюнхен. Веруть участь 109 автомобілів.

ВІДЕНЬ, 28. Бюджетна комісія палати депутатів закінчила дебати про бюджет. Бюджет ухвалено без зміни. Міністр-президент фон-Бінерт зазначив необхідність торговельної умови з балканськими державами.

ТАВРИЗ, 28. Зважаючи на неможливість перевезти через озеро ковей урмійському консульству, до Урмії одправджено 40 стрільців з одним офіцером.

КОСТЯНТИНОПОЛЬ, 28. Турецький флот, що складається з двох броненосців, трьох крейсерів, чотирьох канонерок, п'ятих контр-миноносців, п'ятнадцяти миноносок та мінного крейсера й вугляного транспорту, під командою адмірала Кеудля, збирається йти на Принцеву острови, відкіля 30 мая попливе зпочатку на Ісмід, а потім,—як ходить чутка,—в Середиземне море й до о. Крита.

Султан затвердив присуд над шістьома вірменами та дев'ятьома мусульманами, що брали участь в адакських пограмах. Сьогодні всіх їх повісив в Адак.

ГААГА, 27. Вночі, 23 мая, був великий землетрус в районі вулкана Коринті, на о. Суматрі. Загинуло 230 душ; сила поранених.

БУДАПЕШТ, 28. Комут подав виконавчому комітетові партії незалежності свій доклад про вчорашню авдієнцію у цисаря і повідомив, що цисар відмовився признати кабінет виключно з членів незалежності, а висловив побажання, щоб коаліційні партії виконали що до виборчої реформи свої обов'язки відповідно до умов.

Справа з урядовим кризісом затягнеться, вважаючи на звязність, виявлену партією незалежності.

Література, наука, умілість і техніка.

— Новая книжка. У Києві вийшла книжечка: Іп. Коробльов. „Годування бжіл“. В ній мова йде про те, коли і якого годівлею треба підгодувати бжолу. В книжечці 9 малюнків.

Бібліографія.

Галина Журба. 3 життя. (Шість оповідань). Видання автора. Одеса, 1909 рік. 40 стор., ціна 20 коп.

Ми безперечно можемо похвалитися великим відсотком жінок серед наших культурних, громадських та творчих сил. Що до письменства з особію, то там приємно вражає численна присутність жіноцтва; Марко Вовчок завоювала почесне місце жіноцтва-письменниці в українській літературі, і від неї вже жінка-письменниця протягом 50 років в позитивне, нормальне правило, а не виключче з'являче нашого письменства. Почесно

відради і вчистив! От тобі й Петрушка! Ото ж на науковому полі здобув ви собі таку славу, що—кажуть—може й доручать йому стерно народньої просвіти, коли перемотує певні течії в сферах. Наша фракція ставиться до тої кандидатури прихильно— скоро, розуміється, начальство, на те зводиться, а от на заваді йому стане хіба лиш те, що крайні праві вважають його все ж занадто радикальним.

— А вже ж—Петрушка крамольний радикал і жидівський батько!—grimув хтось із крайньої правої.

Глянули ми в той бік,—там з краю сидять іще Собакевич, Новадворов, дали наче якась кака намальована, а там ще далі—Васаврюк з ножем, а коло його маленький Івась Закрівалений, чарівник з гачкуватим носом—той, що пана Данила втретіє. Тут і найближчі родичі поца Матвія—та й скільки їх!—того, що... Та чи не сам він оце й сидить тут? Але глянув я на Миколу Васильевича—аж бачу: на лиці змінився, очі йому невелико загорілися, ясьог пригнув він голову і з нелюдським острахом вдивляється в оту страмну компанію. Аж де з-поза спини її підводиться щось присадкувате, дебеле, клишоноге, все в чорній землі. Немов якась жилаве коріння, витяглися його обліплені землею руки й ноги, а в руках—мотуака з петелькою. Обляччя його було залізане, а довгі вії спускалися аж до самої землі.

Тяжко зводило воно свої вії—все вище і вище... Ось вже показалися очі і погляд їх вступив простю у Миколу Васильевича.

— „Він не ваш! Він наш!“—закричало те темне страховище і навело на його свій залізний падець.

Вся та темна сила по нелюдськомю скрикнула, зірвалася з місця, кинулася...

Я лежав у себе таки, дома, на

За Рудим Паньком переказав

О. Білоусенно.

Я лежав у себе таки, дома, на

Я лежав у себе таки, дома, на

Я лежав у себе таки, дома, на

місце жінки в письменстві нашій належить їй по праву, бо величкі заслуги; по числу її по вартості творів. Часто й густо з'являються нові творчі сили з поміж жіноцтва і кожній такій новій силі, що подає певні надії, ми повинні подати слово привіту, щире: „в добрий час“.

Ось ще одна письменниця, д-ка Галина Журба, як ми чули, людина дуже ще молода, що випустила збірку своїх оповідань „З життя“.

Всі оповідання написані ще тільки самим талантом природним, скрізь чується молодий свіжий хист, майже зовсім необроблений, що творить безпосередньо, одним натхненням. В цих оповіданнях з народнього життя звертає на себе увагу загальний тон їх, спосіб творіння, ще такий близький до народнього, до свого первісного джерела. В більшості переважає сумний настрій, тепле спогуду до страждників в народі, до пригнічених долею й важким матеріальним становищем.

Причиною тяжких страждань героїв д-ки Журби, їх смерті, занепаду бувають, на перший погляд, факти нікчемні, дрібні.

В оповіданню „Вовчача“, забитий, як гнаний пес, Савко вбиває свою титку за знищення нові рибі штани, „перші рибі штани на своєму віку“.

В „Жартах“ кохаються двоє глибоко, гаряче, вірно, але людям удають, ніби то все жарти. Паська економія кладе кінець наймитському щастю, бо ж в якій економії не зводять дівчат? Панич-економю очевидно пожартував собі з Ганни. Степан майже не бачиться з коханою, тільки іноді здалеку усміхнеться до неї; вся драма нарастає непомітно, зверху лишачись все жартами, аж поки Степан не постеріг янок у ночі, що Ганна втопила „даруюк економії“ в ставку. „І встав сирій, розпаланий дощем, днів осінній“... Шляхом широким, болотиним, між стервено волієся чоловік—сумний, одинокий, ховаючи в собі печучі болі „пішов Степан світ за очі, в сіру безвість осінньої мли“.

„В тайні“—мріється задубілому бродязі все його життя, що пішло від такої крутий уклін з незначного випадку,—ціла низка злочинів починається з мішка пшениці, вкраденого з графської клуні під впливом, може, шоденого недоїдання. Чи не така сама доля каторжника, як і Максим в „Сповіді“, який в крадіжці не попадається? Темнота, убовство, своєрідна моральність, яку своїм відношенням підтримує й виправдує піп, призводять Максима до свідомого злочину.

„Сповідь“—власне гумористичне оповідання. Мужик, ввесь в сповідальному настрої, тільки що зважився розповісти про свій найтяжчий гріх,—про два мішки пшениці, вкрадені в клуні в старшині, як піп настраює його на зовсім інший лад: він гадає про те, що Максим не приніс йому куті на святвечір, що не хотів йому змолотити проса, розпитує про зайців на писаревому полі, загадує зайти за ним, як буде йти на полювання. Очевидно, що такі питання повертають Максимову думку на хибний шлях: піп йому простив за два мішки, але Максимові дістався лиш один, бо крали вони з Іваном Підбитим—і ось фінал: мужик виїхав з деревни, сплюнув криві зуби і наклав на голову шапку.

— Два мішки, йі-два. А клятий піп!—і похитав головою.

А як наступила ніч хмарна та темна, то із старшининою клуні криві снопи висунулись кудлата голова Максима з туманом, набитим пшеницею.

Коли ж Максим спускався обережно з покритві й зашивав на клуні снопи, то все толкував своєму сумлінню, що гриха немає, бо сповідався за два мішки пшениці, та й піп простив, то за віщо ж Господь має за оден дурно пам'ятати?

Зрозуміло, що попадаєся Максим в крадіжці,—йому втовголена стежка бродяги в оповідання „У тайні“: турма, каторга, злочини, смертоубийство й інше, а приводи до всього того нікчемні дрібні; а причини лежать глибоко в самих відношеннях селян, в заходах всяких „просвітників“ села.

Оповідання „В степу“ написано, здається, краще всього, що є в книжці. Чудові пахощі степу, таємничі життя в ньому, смуток останків Дикополя і на фоні природи—двоє діточок малих, безпосередніх, як сама природа; ці діти,—діти широкого степу, що зросли на ньому „й іншого світа не знали“. Почувається молодий талант, що передає вам з усею силою молодого натхнення вільний подих широкого степу, вільно малює широкий краєвид, з гарно означеним, натурально вправленим в нього жанровим малюнком.

При очевидності гарного хисту д-ки Г. Журби, все ж помітні й деякі дефекти: неясні деякі психологічні мотиви, які слід докладніш розробляти, де-що мелодраматизму. Але то все згодом мусить зникнути, коли автор завдасть своєму хистові добро оброблення—праця пильна, старанна робота над собою зробить все бажаю.

Театр і музика.

— Українська трупа в Володі. У Володі з 5 мая грає українське т—во під

орудую А. Василенка. Цеж таки т—во з іншими трохи артистами давало вистави тут позаторик, маючи чималий успіх. Вологодчане трупу приймають добре, особливо люблять українську пісню. Одне успіх матеріальний плохий, хоч це торкається не тільки українського т—ва, а й усіх зайзких труп та гастроляторів. „На круг“ досі взято не більш 80—90 карб., а трупа чимала, чоловіка до 30. Виставляли досі пісні старі: „Циганку Азу“, „Запорожця за Дунаєм“, „Ніч під Івана Купала“, „Ой не ходи, Грицю“ та інші. З нових виставлено тільки „Вихреста“—пісню, сказати до речі, не великої вартості. Готуються до вистави: „Суєта“, „Мазепа“, „Вій“ та інші. З акторів визначається гарною грою д-ки Чаплицька, Куликова (має добрий голос) та д-ка Василенко. Як що з матеріального боку справа піде краще, т—во збирається пробути тут місяців зо два.

— Т-во українських артистів під орудою якогось д. Колесниченка дає зараз свої вистави в м-ку Полонному, новоград-волинського пов. Трупа має успіх.

— Українська трупа А. Чернова зараз дає вистави в Білках, на Бесарабщині, і має чималий матеріальний успіх.

ДОПИСИ.

(Од власних кореспондентів).

С. НЕМОРОН, звенигородського повіту (на Київщині). Коло богадільні. Головна прикмета нашого села—це місце богадільня, де кожоріччю мають притулок приблизно 10 самотніх, старого віку селян (чоловіків і жінок) і 20 бездітних сирітків—дітей селянських, а служачих тут тільки 4 душі. Богадільню содержать неморозьська, лисяньська, пединська, тарасівська, живчиківська, боярська, журжинська, виноградська і вільшанська волості, старшини од яких, а також уповномочні контролюють тут грошові прибутки й видатки і наглядують за тим, щоб в богадільні все було гаразд. Цими днями старшинами звідомлення з діяльності богадільні за рік—од 9 мая року 1908 до 9-го цього мая. З цього звідомлення видно, що за одчотний рік богадільня мала такі прибутки. Виплачено переліченими вище волостями окладних грошей—810 карб. 39 коп., поставлено ними ж „штрафних“ грошей—548 карб. 20 коп., витрушено з карнавок, почеплених в волостях—293 карб. 23 коп., вложено приватними жертводателями—48 карб. 21 коп. і інших прибутків—650 карб. 53 коп.—усього ж прибутків набралось—2350 карб. 56 коп. З цих грошей витрачено: на жалування служачим в богадільні—276 карб. 15 коп., на харчі для тих, що живуть в богадільні—739 карб. 64 з половиною коп., поштою одяги для них же—на 204 карб. 86 коп., по-за стінами богадільні видано грошової заповоги 21 душі убогих старих людей і сиротам—374 карб. 50 коп., витрачено на богадільську школу—161 карб. 64 коп., заплачено страховки за будівлі—19 карб. 45 коп., паливо і освітлення богадільні коштувало—293 карб. 17 коп., опоряження—82 карб. 10 коп., різні господарські пристрої—66 карб. 40 коп., ліки для богадільської челяді—3 карб. 16 коп., похорон померших—17 карб. 5 коп. і занесено в опадничу касу—48 карб. 26 коп., а разом видатків—2286 карб. 38 з половиною коп. Готових же грошей, в остатке од попередніх років, богадільня має—1069 карб. 14 з половиною коп.

С. МЕЛІШКІВ, гайсинського повіту (на Поділлі). Оце недавно скінчилися у гайсинському повіту екзамени в церковних школах. Багадько учителів та учнів валося страху й немаю вони зазнали турбот, чекаючи отих екзаменів. А вони, мов завка дитяча, то привалялись, то одминались по 3—5 разів. На доказ наведемо один приклад.

У Марківській школі перший екзамен назначено було на 29 априля. В школі приготували все що треба і подали чекати назначеного дня. Але ж перед вечером 28 прийхав отець-председатель і оповіщає, що екзамену завтра не буде, бо він одказується од председательства, а нам і мая каже явиться у сусіднє село К. Дуже не хотілося їхати на чужі села, а тут ще й діти кажуть: „не підем, бо там снімаються з нас“. Якось дітей уговорили і заходились лагодитись до екзамену у чужу школу. От прийшов і перший май. Ми раненько аїбрались і хотіли вже їхати, аж ось, приїздить верховедь, щоб не турбувались, бо сьогодні екзамену не буде, а одложено на 2 мая. Діти бачучи, що нас уже вдруге зведемо, зовсім зреклись знов їхати на чуже село. От отець-завідуючий школою запрохав одного пая-отця бути председателем. 2 мая і було зроблено екзамен, як слід. Після екзамену школярі розбрелись по хатах, а учитель поїхав до дому. Але одділення нашло екзамен незаконним, бо председатель не був уповажнений одділенням, і на 12 мая назначило „перекзамен“. Оцей, вже пятий екзамен, пройшов дуже добре.

Г. ЛУБНІ (на Полтавщині). Надзвичайні земські збори. 15 мая відбулись у нас надзвичайні земські збори, на розгляд яких було подано 13 докла-

дів, з котрих найбільше уваги звертають на себе ось які: про участь земства в тратах на заснування в Лубнях учительської семінарії.—Ухвалено клопотатись про негайне заснування семінарії і найняти за свій кошт часосове, до збудування відповідного казенного будинку, помешкання для неї. Про участь земства в тратах на заснування агрономичного інститута.—Ухвалено віддати у власність інституту на його потреби 120 десятин землі в с. Круподеринцях, а коли землі чим не відповідатиме потребам, то продати її і гроші повернути на заснування інститута. Про участь земства в забезпеченні осіб лікарського та ветеринарного персоналу.—Ухвалено видавати на випадок смерті, каліцтва, чи непридатності до виконання своїх обов'язків через старість, одночасну заповогу в розмірі двоохрічного жалування і потім видавати заповогу шоричну, яку положе кожного разу окремо земське зібрання. Повину цих видатків губерньке земство бере на себе. Про заснування при управі фундаментальної бібліотеки по агрономії та сільському господарству.—Збори ухвалили асигнувати на бібліотеку 300 карб. Цікаві дуже дебати викликав доклад земської управи про бажаність використання земствами права заяв на призначення лісів захистним, в якому земство низкою різних доводів закону доводило до відому зборів, що земства мають права визнавати ліси понад річками, провалюючи то що, захистними. Але тільки успів голова земства прочитав свого доклада, як піднісся один з гласних (відомий поміщик на Полтавщині) і почав кидати багнюкою в „красольне“ земство, доводячи: яке діло земству робить якийсь перешкоди білошавним (?) власникам лісів, які й без того мають доволі прикостей та перешкод (?). Ім і так сердешним, коли доводиться рубати який ліс, робиться гірко і боляче і вони платять гіркими за ними, а тут тобі стануть на перешкоди ще й земства! Та й вважали яке діло земству вимушувати якийсь нові закони для власників лісів! На що воно це здалось? і т. д. Дуже розвентажився сердешний, а тут ще підводиться один гласний з селян і відповідає йому. Час-би вже дивитись, каже він, на ліси не тільки, як на приватну власність, а як і на „общественное достояние“ (так прямо і сказав). Сердешний поміщик страшно розгнівався і ніяким робом навіть голова зборів не мав змоги довести йому, що тут нема ніякого нового закону, а використання тільки уже готового, що справді іноді треба визнавати необхідними й деякі обмеження власників на користь громадянства, бо приміром, коли вирубати ліс над власним проваллям, то воно тоді наробить великої шкоди й іншим людям, або коли вирубати зовсім ліси коло річок, то вони повисхають, то що; але поміщик ні а чим не згожувався і стояв на тому, що земство не повинно „создавать новых законов“ поміщикам і робить ім якийсь перешкоди. Збори все-ж значною більшістю голосів ухвалили бажаним використати своє право і доручили земській управі подати майбутнім черговим зборам список тих лісів, що вона хоче визнати захистними в подробностях і тоді їх буде розглянуто.

Ухвалено прохати уряд заснувати казенну поштову контору в м. Лукомі, лубенського повіту, і телеграфні контори при поштових конторах, в повіті: в м. Оржичі, Яблонові та с. Лівтяках, але од грошової заповоги урядові ухилитись за браком коштів.

За представників од земства для участі в святкуванню ювілею полтавського бою обібрано з дворян д. Боларського, а селян члена земської управи д. Макаренка.

С. МАЛА ПИСАРІВКА, богодучівського повіту (на Харьковщині). Кілька літ тому малописарівське обчество мало 500 десятин гарного дубового та кленового лісу, але почалося в громаді безладдя, стали вибирати старостів часто, „хто більше дасть намогорич“, і ліс перевели. Ливився один зруб та й то не скрізь, бо місцями то худобою, то на паливо викорчували все до пенючка і зараз збираються орати ці землі. А шкода. Путий ліс у нас завжди корисніше мати, ніж рілля, та й місця під ним були не зручні—здебільшого балки та кручі. Скільки ни радять на сході і потенніші селяне, і земський, щоб мир не перевели зовсім лісу, а подбав про його—наваряд чи з цього що вийде, бо викорвати лісовину зовсім не те, що її викоринити. Земельні наділи що-далі зменшуються; останній раз землю переділяли у нас 11 літ тому і кожен має хоч не побогато земельки. Сумейно з селянською землею тягнуть-ся й панські лани, але найняти землі у нас майже ніде, бо ті поміщичі хазяїнують сами (от як О. А. Самохвалівша), а ті мають одні ліса. І це вбожество на землю, разом з селянською темрявою, як найкраще розпложують всяких баршинників землею. Ось одна така пригода. Тутешня пані М. Гурівна має окрім лісу ланок землі—52 десятини. Але як сама вона живе деє у Охтирці, то мусить віддати цю землю справжнім хліборобам в оренду. І от до неї підмовився писарівський крामарь М. Григорович і найняв на довгий строк увесь ланок по 11—12 карбов. за десятину.

Селянам цей „хлібороб“ віддає на роздріб—по одній—пів-десятині і вже по 16 карб. та ще й гроші править вперед і разом. Злидні заставляють писарівців згоджуватись і на такі умови; ланок цей орють що-року і незабаром зроблять його веродочним, як той пісок, хоч він і недавно вийшов з-під лісу.

Взагалі нашим селянам найдуже потрібно освіти та свідомости, що до гуртової допомоги один одному. На жаль нечисленна інтелігенція писарівська не дуже дбає про ці стовпи селянського добробуту.

Справочний одділ.

Календарні відомости. П'ятниця, 29 мая. (Шст). М. Феофанів дні. Сх. сон. 3 год 45 хв., зах. сон. 8 год. 10 хв. С місяць настає у 4 г. 45 хв. р. Театр Нувецького Саду—„Хмара“.

ДАЧНІ ПОЇЗДИ.

(з 1-ю мая до 15 окт.)

Півд.-Захід. залізниця.

ОДХОДЯТЬ:

З Київса до Боларки.

7 г. 25 хв. р., 8 г. 20 хв. р., 10 г. р., 10 г. 50 хв. р., 1 г. д., 3 г. 15 хв. д., 4 г. 35 хв. д., 5 г. д., 6 г. 30 хв. в., 9 г. 10 хв. в., 9 г. 35 хв. в., 14 г. 20 хв. в., 12 г. 10 хв. в., 12 г. 30 хв. в.

З Боларки до Київса.

5 г. 24 хв. р., 6 г. 5 хв. р., 6 г. 37 хв. р., 7 г. 49 хв. р., 8 г. 30 хв. р., 11 г. 12 хв. р., 3 г. 27 хв. д., 5 г. 5 хв. д., 5 г. 26 хв. д., 6 г. 59 хв. д., 8 г. 3 хв. в., 8 г. 23 хв. в., 10 г. 5 хв. в., 12 г. 20 хв. в.

З Київса до Мотовилівки.

7 г. 25 хв. р., 8 г. 20 хв. р., 9 г. 15 хв. р., 10 г. ранку*, 10 г. 50 хв. р., 1 г. д., 4 г. 35 хв. д., 5 г. д., 6 г. д., 7 г. 40 хв. в., 9 г. 10 хв. в., 9 г. 53 хв. в., 11 г. 20 хв. в., 12 г. 10 хв. в., 12 г. 30 хв. в.

З Мотовилівки до Київса.

4 г. 19 хв. р., 4 г. 59 хв. р., 5 г. 43 хв. р., 7 г. 11 хв. р., 7 г. 43 хв. р., 8 г. 24 хв. р., 9 г. 50 хв. р., 10 г. 30 хв. р., 2 г. 36 хв. д., 4 г. 38 хв. д., 6 г. 12 хв. в., 7 г. 29 хв. в., 8 г. 43 хв. в., 9 г. 10 хв. в.

З Київса до Бородинки.

8 г. р., 10 г. 30 хв. р., 12 г. 25 хв. д., 3 г. д., 4 г. 20 хв. д., 5 г. 32 хв. д., 8 г. 42 хв. д., 11 г. 50 хв. в.

З Бородинки до Київса.

5 г. 17 хв. р., 6 г. 30 хв. р., 7 г. 19 хв. р., 4 г. 19 хв. д., 6 г. 18 хв. в., 8 г. 50 хв. в., 12 г. 3 хв. д.*

З Київса до Тетерева.

10 г. 30 хв. р., 12 г. 25 хв. д., 4 г. 20 хв. д., 11 г. 50 хв. р.

З Тетерева до Київса.

5 г. 33 хв. р., 6 г. 36 хв. р., 4 г. 30 хв. д., 5 г. 39 хв. д., 8 г. в.*

*) Поїзди, помічені зіркою, ходять тільки неділями та святами. Крім того на всі поїзди, що ходять до Тетерева й до Бородинки, можна сідати й виходити з їх у Святошині, Білках, Ірпелі, Бучі, Ворзелях, Немішаїві I й Немішаїві II, де ці поїзди снігують зумово для цього.

Редактор **Ш. Павловський.**
Видавець **Е. Чикаленко.**

Оповідки.

Молодий хлопець (17 років) скінчив 2-х класову школу, шукає якої небудь роботи, згоден на війзд. Адреса: Ладизина, Поділ. губ. П. І. Ільченко. 0-835-4

Через зменшення цін на фабриках торгівий Жук, Дмитрієв і Ко, дім Прорізна № 17.

Добув величезну партію шовку, шерсті, дамського й мужського трико, а також бавовняної тканини крапаних роїєвських і заграничних фабрик для мужських, дамських і дитячих убраннів, пропонує всім шановним з. д. покуцям місцевим і вигородним по самим дешевим цінам, а саме: ситце од—9 коп., сати—од—18 коп., кісея од—15 коп., французький батист—44 коп. і т. д. 25-778-11

ВИДАВНИЦТВО

„УКРАЇНСЬКИЙ УЧИТЕЛЬ“

видає такі книжки:

- 1. Гр. Шерстюк. Українська граматики для школи. Частина I . . . . . 20 к.
- 2. С. Чернасенко. Про небо. Популярна астрономія. Частина I . . . . . 20 к.
- 3. . . . . Діткам. Казки й вірші . . . . . 10 к.
- 4. . . . . Як вродилася пісня. Казка . . . . . 2 к.
- 5. . . . . Убогий жид. Казка . . . . . 3 к.
- 6. З. Топеліус. Ступи Розбишаченко. Казка. Перекл. В. Грінченка. 3 мал. 2 к.
- 7. Бр. Грім. Казки. Книжка I. Перекл. Гр. Шерстюк . . . . . 3 к.
- 8. С. Чернасенко. Граматка. (Буварець) . . . . . 5 к.
- 9. Ол. Кониський. Арифметика для українських шкіл . . . . . 10 к.
- 10. Б. Грінченко. Про книги. Як їх вигадано друкувати . . . . . 10 к.
- 11. М. Загірня. Який був лад в Афинській державі . . . . . 10 к.
- 12. Гр. Шерстюк. „Світло“—Літературний ілюстрований збірник для дітей. . . . . 60 к.
- 13. В. Корольов. Про людське тіло. 3 малюк. . . . . 15 к.
- 14. З. Топеліус. Казки. Перекл. В. Грінченка. 3 малюнками . . . . . 8 к.
- 15. Д. Дорошенко. Вілорусі і їх національне відродження ц. . . . . 5 к.
- 16. В. Доманицький. Словаки. Про їх життя та національне відродження. 3 малюнками . . . . . 10 к.
- 17. С. Чернасенко. Про небо (популярна астрономія). 3 малюк. Частина II. 15 к.
- 18. М. Коцюбинський.—Язичка. Трое оповід. 3 малюк. д. . . . . 8 к.
- 19. Б. Грінченко. Осея. Трое оповід. 3 малюк. д. . . . . 5 к.
- 20. Коцюбинський. Харита. оповід. 3 малюк. . . . . 3 к.
- 21. Гр. Шерстюк. Українська граматики. Част. II-га. Складня . . . . . 25 к.

Склад видання в Київі, в українській книгарні—Везаківська № 8; і в книг. Л. Н. Вістника, В. Володимирська № 28. 0-69-27